Reggeli kiadás.

1871 XVI. évfolyam. **2. szám.** **Csütörtök, január 5.**

Megjelenik **eggeli** és **esti** kiadásban, tehát **mindennap** a délutáni órákban.

Előfizetési dij:
Egész évre 0 ft, félévre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy hóra 1 ft — Az esti kiadás külön küldéseért a vidékre: Egész évre 1 ft 50 kr., félévre 80 kr. évnegyedre 50 kr., egy hóra 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső tordautcza **122.** sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ES KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési dij: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdij. — **Hirdetések felvétetnek:** Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utcza 60. sz.) Becsben: Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent.

Nyilttéri czikkek:
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — **Előfizetések s hirdetési dijak a vidékről** a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

T. cz. olvasóinkhoz.

A „Kolozsvári Közlöny“ akkép alakitók át, hogy reggeli és esti kiadásban jelenvén meg, **a legújabb** [híreket] **és tudósitásokat is legelőbb hozza, mindennap** széthordatván, illetőleg szétküldetvén délutáni [órá]kban.

Jelszavunk: **a haza és nemzet mindenek fölött!** [E] zászló alatt fogjuk védelmezni hiven, kitartással, [Ma]gyarország és polgártársaink érdekeit.

A bel- és külügyekről hozunk eredeti vezér- és **másodczikkeket**, azon publicisták tollából, kik politikai irói pályájukat Magyarország legnagyobb lapjaiban kezdék meg, s a tollat a legnehezebb időkben sem tették le, akkor sem, midőn sokan elnémultak, mert a sajtó vétségek fölött hadi törvényszékek itéltek, zsarnokoskodtak. **Az ország házából** egy jeles irótól kapjuk **tudósitásainkat.** Lesznek érdekes **pesti** és **bécsi leveleink.** Adunk válogatott **Tárczákat** és bő **csatatért** egy volt-honvéd szakavatott tollából. Lesznek **eredeti táviratai**nk, érdekes **ujdonsági** rovatunk és szemenszedett **apróságok.** Nagy gondot fordítunk városunk, a törvényhatóságok és községek ugy a közintézetek ügyeire is, jóhirü **külmunkatársaink** nagy számmal ajánlván fel becses támogatásukat.

Tizenöt évi fennálásunk alapján eszközlők ez átalakitást, mely szerint tisztelt olvasóink kezébe mi adjuk **mindennap a legolcsóbb lapot.**

Előfizetési feltételek:

Egy évre	1871	jan.—dec.	10 frt	— kr.	o. é.
Félévre	„	jan.—jun.	5 „	50 „	o. é.
Évnegyedre	„	jan.—mart.	3 „	— „	o. é.
Két hóra	„	jan.—febr.	2 „	— „	o. é.
Egy hóra			1 „	— „	o. é.

Az esti kiadás **külön küldéseért a vidékre 1 ft 50 kr**

Félévre	„ „ „ „	— „ 80 „
Évnegyed	„ „ „ „	— „ 40 „
Két hóra	„ „ „ „	— „ 30 „
Egy hóra	„ „ „ „	— „ 20 „

Az **előfizetési pénzeket** ugy az **esti kiadás** külön küldéseért járó dijakat a „Kolozsvári Közlöny“ **szerkesztőségéhez** (bel-tordautcza 122 szám) kérjük beküldeni, mint t. előfizetőink **postautalványokkal** legczélszerűbben tehetni.

Helyi előfizetéseket elfogad a szerkesztőség (b.-tordautcza 122 szám) és **Demjén László** könyvkereskedése (piaczsor Frich-ház.)

A helyi hirdések Demjén László könyvkereskedésében s a „Kol. Közlöny“ **kiadó-hivatalában** (piaczsor ...ház-épület, az emelet hátsó részében) vé... legméltányosabb dijak mellett.

...s példány ... Demjén László könyvkereskedésé... kr. o. é. kaphatók.

...eclamatiók kiadó hivatalhoz intézendők.

...zsvártt, január... 1871.

A „Kol. Közlöny“ szerkesztősége.

Városi közügyek.

II.

(—r.—s.) A városi képviselő testület utolsó ülésében ... azon kérdés is ...alás alá, ha vajjon a városi b...ási jog gyakorlás...vőre is **kebbileg** történjék ...ddig, avagy más ...t állapitsanak meg?

Az általános néz... némely borárus kivételével) a ...t, hogy azon kezelésmód, melyet eddig gyakorolta... nem czélszerü, s valóban kép jövedelmezőbbé kellene tenni ezen forrást, mely nevetséges csekély összeg f...y be a majorsági pénztá..., elannyira, hogy egy meg...hető népességü mezőváros korcsmárlási joga után mél...an árhat annyit. Az egész jövedelem még 4000 frtot ...emesz.

Szász Domokos képviselő ajánlotta, hogy a borgyasztási adó beszedés..., a régi módszertől eltérve, a ...mrendszert léptessék ...tbe; azonban rögtönözött beszédjében tervét systemisálni nem tudta, s bizottmányt kért kiküldeni a terv megkészitésére. **Olasz Károly** a vámolás elve ellen szólt, az avval járó nehézségek nem valók a mi viszonyainkhoz. Végre bizottmány küldetett ki, hogy e tárgyban tervet készitsen, s nyujtsa be a legközelebbi ülésre.

Valóban csodálkoznunk kell, hogy a képviselő testület annyi év óta csak most jön arra a gondolatra, hogy ezen nevezetes pénzforrást jövedelmezőbbé tegye. Holott már évek előtt is közönségesen elterjedt és tapasztalásból meritett nézet volt, hogy a bor 10%-jét se hajtja be annak, a mit abból várhatni. Mert nem csak, hogy maga az elv, mely szerint a fogyasztási adó megállapittatott, nem volt helyes, de az adó behajtására is hiányzott a kellő organum, s a mi volt, az se felelt meg kellően hivatásának. A borfogyasztók, kik azt nagyobb mennyiségben, vagy apránként árulták, igen könnyen követhettek el visszaéléseket.

Hogy a város által fizetett három egyén őrködni tudjon Kolozsvár minden pinczéje felett és minden boros hordónál, hogy a megcsapolásnál fölvehesse a kivánt adómennyiséget — lehetetlen. Nálunk pedig még ma is ez az eljárás van. És ugy hisszük, ily körülmények közt nem kell sokat gondolkodnunk a felett, hogy miért van a városnak a bor után csak 3500 frt haszonra kilátása?

A Királyföldről.

ar.— Pár nap mulva érdekes tárgyalások szinhelye lesz N.-Szeben, az a város, melyben sokat álmodoztak, de **eleget** is okulhattak.

Ez uttal nincs szó országgyülésdiről — az efféle comico-tragoediát lejátszták egyszer-mindenkorra azok, kik **nagy** dolgokra vélték magukat hivatottaknak, s végre is **még** nagyobbat csalódtak — pályájuk a sz.-udvarhelyi székházból és Districtscommandóból — Bécsbe, s a ki nem érdemelt nyugdijhoz vezetett. Ez kevéssé buzditó példa azokra nézve, kik még nem tapasztalták menynyire ártalmas a nagyravágyás mámora, s hogy a szerencse kereke forgandó, nem ül mindig Schmerling legfelül.

A Cibin mellől a Wienerbach mellé vándorolt pseudó nagyság példája — ezt tagadni nem lehet, kijózanitólag hatott a hátra maradt collegákra; e felett a világesemények legujabb **fordulatai** nagyon alkalmasak a vérmes követelések mérséklésére, s mondhatni divatba hozzák a szerénységet, visszavezetnek a prudentia és circumspectusság utjára

Hogy ma még a legkonokabb ó-szászok sem dörögnek az egyetem, nem rég általuk vitatott „törvénytelensége“ miatt, ezt némelyek oda magyarázták, hogy nem akarják puskapornkat idő **előtt** ellődözni; én helyesebbnek vélem azon értelmezést, mely szerint a nyakasabb szász atyafiak is elkezdtek a meglevő álltapottal kibékülni, s tudják, hogy vannak tények, melyeket megmásitani náluknál hatalmasabb tényezőknek sem adatott meg. Lehet hogy csalódom, de okaim vannak azt hinni, hogy az egyetem épületébe ezidett nem jutnak be a privilegiumba kapaszkodó tiltakozások. s a markgräflich ábrándok még kevésbbé fognak ott kisérteni.

Hogy az ó-szászok elfognak térni **sokban** az ifjaktól, ezt előre tudni lehet; de mindketten hivei levén a dualismusnak, az 1867 által tisztázott, s az erre következő évek alatt megszilárdult, tapasztalatok által igazolt helyzetnek — feltalálandják az arany középutat kebli, önkormányzati ügyeikben is.

Hanem ezuttal egy **harmadik** factorral is számolnia kell az egyetemnek, s ez az királytöldi román választók által az egyetembe küldendő román követek pártja, kik a szőnyegre kerülendő kérdésekben bizonnyal egyöntetü eljárást fognak követni.

E tényező előtérbe lépte **csillapitólag** fog hatni az eddig oly mereven szemközt álló szász pártok közt felmerülhető surlódásakra; még ennél is jótékonyabb befolyással lesz az egyetemi tárgyalások rendjére, eredményére az, hogy több román küldött jutván be a terembe, mintegy lapidaris stylban olvashatja valamennyi egyetemi tag, a „mementot: e teremben a **méltányosságnak** kell a pártokat vezetni, ez lesz azon Ariadne fonal, mely a felteendő kérdések tapintatos megoldására vezethet; ez adandja az illetők kezébe a kulcsot, az eddig oly **kényeseknek** hitt ügyek nyitjának feltalálására; ez biztositandja a királyföldi népség érdekeit, **ott** keresvén az önkormányzat sulypontját, hol az valóban feltalálható, s helyén van: a szabad községben, s a kebli ügyekkel foglalkozó törvényhatóságokban és nem államosdi, avagy közjogi, a törvényhozásra tartozó kérdések vitatásában, avagy épen czéltalan tiltakozásokban.

Némelyék azt hiszik, hogy a román küldöttek most is a meddő negatio politikáját üzendik; alig hihető: a a fennforgó kérdések czélszerü megoldását ép ugy követeli a román királyföldi népség java is, itt és ezekben tehát a protestatioval csak nemzetfeleiknek tennének kárt, s igy nem képzelhető, hogy ez útra tévedjenek.

A románok valószinüleg **többször** fognak öszszetalálkozni nézeteik egységében az ifju szászokkal; bár az ó-szászok is azon lesznek, hogy őket részökre vonva, **saját** programmjukból minél többet vigyenek keresztül.

Legyen bárhogy. a pártok egyensulyozása csak javára válhat az egyetemi tanácskozásoknak, és ezért én e gyüléstől jóravaló, épületes munkálkodást várok.

Legujabb táviratok.

Versailles, jan. 2. (Hivatalos.) A Páris előtt éjszak-keleti irányban lévő franczia vonal hadállásainak lövetése dec. 31-én és január 1-jéu sikeresen folytattatott. A francziák gyorsan odahagyák az előretolt hadállásokat. A Nogent, Rosny és Issy erődök tüzelése jan. 1-én elhallgatott.

Versailles, jan. 2. (Hivatalos.) A 20-ik hadosztály dec. 31-én Vendomenál tulnyomó franczia erő által megtámadtatott; azonban a támadást visszautasitá, mely alkalommal Lüderitz tábornok 4 ágyut vett el. Wittich ezredes dec. 30-án Souchesnél — Arras és Bethurne közt — egy repülő hadoszloppal 5 franczia tisztet és 170 embert fogott el.

Meziéres vár e hó 2-án capitulált. A porosz csapatok ma délben vonulnak be.

Darmstadt, jan. 2. A „Darmstädter Ztg.“ Lajos hesseni herczegnek a nagyherczeghez intézett következő táviratát közli: Orleans, jan. 1. A 2-ik gyalogezred és egy lovas üteg — Ranzau tábornok alott — tegnap Bonnynál, Orleanstól délkeletre, tulnyomó ellenség ellen csatáziak, mely alkalommal a németek részéről 1 tiszt megöletett, 2 tiszt és 49 ember megsebesült.

Bordeaux, dec. 31. Porosz kémszemlék egész Arrasig előnyomultak. Chanzy és Bourbaki ismét támadólag léptek fel.

Genf, lan. 1. Langres körülzárolásával a poroszok felhagytak s Chamontba vonultak vissza.

Berlin, jan. 2. Az ujévi üdvözlés után Moltke előterjeszté a királynak a teljes támadási tervet. Páris déli homlokzatának bombázása tegnapra volt kitüzve. E czélra készen áll 1500 ostromágyu.

London, jan. 2. A „Daily Telegraph“ szerint az éjszaki erődök lövetése ma veszi kezdetét, ezenkivül a külvárosok is bombáztatni fognak. Margency fontos vasutállomás a poroszok lőtávolába esik.

Versaillesből dec. 31-ről kelt hiv. sürgöny szerint Manteuffel tábornok jelenti: „Az első hadosztályból 5 zászlóalj ma Rouenből rohamot intézett a Szajna balpartjára, Briace vidékéről Montineaux és Grand Couronnig előnyomult erősebb ellenséges haderők ellen. Ez utóbbiak részint szétverettek, részint a Robert Le Diable kastélyba vettettek, mely csapataink által rohammal vétetett be. Az ellenség számos holtat, s mintegy 110 foglyot vesztett, köztük állitólag az ottani franctireurs-ök főnökét.“

Egy hivatalos párisi jelentésből kiderül, hogy a Mont-Avron lődözése dec. 27-én az ellenségnek sulyos veszteséget okozott. 17, ez alkalommal megöletett vagy megsebesült tiszt névszerint számláltatik elő.

Tordamegye bizottmányi üléséről dec. 19—21.

(Folytatás.)

A kormányi rendeletek után átiratok és kebli ügyek kerültek tárgyalás alá.

Hetek óta naponta fokozódó csaknem lázas izgalomba tartja Torda városát s a megye alsó kerületét egy havasi vasút tervezete, mely Tordát Abrudbányán s Zarándon át Szegeddel hozná egyenes összeköttetésbe. A keleti vasúthoz kötött remények meghiusulta után, melyhez a város és vidéke annyi jogos igényeket csatolt, a csüggetegségnek s elfásulásnak azon neme vett erőt a kedélyeken, mely nagy és orvosolhatlan vesztések után szokott bekövetkezni. A mellőztetés nyomasztó érzetének hatása alatt jelent meg egy alföldi consortium ügynöke, kezébe egy vasúti vonal rajzával, sokat igérő sallangos felhivással, fülbe mászó szép szavak kiséretében, kilátásba helyezvén egy tordai indóházzal egybekötött nagyszerü vasúti vonalat Szegedig, s onnan talán éppen a tengerig. Tehát egy 4—5 percznyi állomással egybekötött transito vasúti vonal vesztesége egy arany és erdő-dús hegységet átszegő s alább a kimerithetlen gazdagságu alföldi vonallal, Torda centrummal lenne kárpótolva. Csoda-e, ha ezen ajánlat megyére és városra villanyosan hatott s mindkét hatóság által eddig nem tapasztalt erélylyel karoltatott fel. A mit nagyon óhajt valaki, azt lehetségesnek is tartja. Nem kérdeztük, hogy ez a semmeringi vagy éppen montcenisi vaspályával versengő óriási vállalat nem haladja-e tul a vállalkozók, s velök együtt minden lehetőre kész hatóságok erejét, a megye és a város kezet nyujtottak a consortiumnak, s egy megyei bizottság által nemcsak a magánosokat és községeket igyekvend a vállalatnak megnyerni, hanem a megyei közmunka erőből is mind azt készséggel felajánlja, a mit a megye idő szerint saját kára nélkül nélkülözhzt. Valamely vállalat sikeréhez biztositékot nyujthat a vállalkozók neve és társadalmi állása is, azért kell felemlitni, hogy a vállalat élén Aczél Péter aradi polgármester jó hangvásu neve áll, és a consortium vezérügynöke Jagocsi Péterfy József.

Az igazságügyi miniszter részéről az udvartelkek

TÁRCZA.

Egy érdekes röpirat.

(A kleti kérdésről.)

„L'impasse oriende“ czim alatt Brüsselben egy „Le Baron Charles De“-vel jegyzett szerzőtől röpirat jelent meg, mely Wiesaden ...c. 9-ről van keltezve és a keleti kérdés újabb stadiumával, főleg a conferentia tárgyát képező párisi szerződéssel foglalkozik. E röpirat a tárgy elvi oldalára nézve semmi újat nem mond: csak azt a meggyőződést fejti ki, hogy egyfelől Oroszország ragaszkodik követeléseihez és másfelől a hatalmaknak engedniök nem szabad: igy e politikai zsákutczából (innen a röpirat czime) csak a hatalmak erélyes magatartása és Oroszországgal szembe való szigoru egyetértés által lehet Európára nézve szerencsés kiszabadulást találni. Mert ha a kabinetek igy nem tesznek, teljesül az, mit a franczia köt Vergenes, Krim meghóditása alkalmával már megjósolt (1783. jul. 7.)

„Ha a kabinetek passive fogják ezentúl is viselni magokat Oroszország intézendő megújuló foglalásaival szembe, az út nyitva lesz bitorlásokra és rövid időn Európa nem lesz egyéb, mint a fosztogatás tere, melyen a gyenge szükségképen az erősebb zsákmánya lesz.“

De ha a röpirat elvi részéből csak ennyi kiemelendő: kiváló figyelmet érdemel az a sok adat, melyet a párisi szerződés létrejöttéről és jelentőségéről közöl.

Oroszországgal a békealkudozások alapját a párisi, bécsi és londoni udvar 1854 aug. 8-án kelt identikus jegyzéke képezte, melyek 3-ik pontját de Lhuys igy fogalmazá: „Az 1841 jul. 13-iki szerződés revisiójának tárgya az kell hogy legyen, hogy az ottoman birodalom léte a legteljesebben csatoltassék az európai egyensulyhoz és hogy Oroszországnak a Fekete-tengeren való praeponderantiájának vége vettessék“, különben ez utóbbi eszme — a fekete tenger feletti orosz hatalom megszoritása — nem új, már Vergennes (1873. aug. 22-én) kérte, hogy követeljék Katalintól, miszerint a Fekete-tengeren hajóhadat nem tart.

Oroszország a fennebbi pontokat alkudozás alapjául elfogadta, mert sept. 5. Poroszország is helyeslé azokat és nov. 26-án aláirta azt a pótszerződést, melyben a hatalmak Ausztriának segélyt igérnek, ha az osztrákot a dunai fejedelemségekben megtámadnák. Az alkudozások megkezdettek; Oroszország az ösmeretes pontokra nem hajolt, hanem inditványozá, hogy mondassék ki a Fekete-tenger szabadsága és csak a portának adassék meg az a jog, hogy háboru idején elzárhassa azt. Mert a Bosporus különben se fontos a portára nézve: bizonyitja ezt az, hogy — még várat se épit ott. A bécsi alkudozások meghiusultak 11 hóra Sebastopol elesett.

Ausztria és Francziaország megkezdik az alkudozást, (Anglia sértve hitte magát, hogy késő értesiték) végre Anglia is csatlakozott és ő fejezte ki azon óhaját, hogy a Fekete-tenger semlegessége valóság és ne illusió legyen. Ausztria azt inditványozá, hogy ezt a kérdést bizzák a porta és Oroszország közti magán szerződésre, Anglia ellenzé — mert ebből nemzetközi szerződés akart csinálni. Éppen igy szorosan ki akará kötni a várak lerontását, és a tengeren járható hajók számát; Ausztria és Francziaország mindezt a főszerződésben kikötni nem akará. Anglia erélyes magatartása következtében az alkudozások újra félbeszakadtak. Dec. 12-én vette fel azokat újra Buol (osztrák) elfogadva az angol javaslatok nagyobb részét.

Volt is ezért harag Péterváron, azt mondják, hogy Gorcsakoff bizalmas körében az osztrákokat „nyomorult koldusok“-nak nevezte. De Ausztria még keményebb lett és Buol kijelenté, hogy jan. 16-ig (1856) választ vár (Bruck pénzügyér pénzmagra tett szert) — Oroszország engedni volt kénytelen Francziaország közvetitésére, ki azt mondá, hogy csak a bessarabiai határkiigazitást nem fogadja el Oroszország.

Francziaországhoz folyamodott Oroszország és kijelenté, hogy Alandsziget kérdésében enged, de Nikolaieff erődre nézve számit Francziaország nemeslelküségére. De ebben, valamint a Fekete-tengeren mozogható hajók meghatározásában Anglia kérlelhetetlen volt és ... vitt.

Végre még az 1856. april 15-ki szerződést kelle megkötni; a török birodalom integritását kelle biztositani. Ez eszme Villeletől származik, ki 1826-ban „Görögország pacificatiója“ alkalmával hozá ez eszmét először fel. Ez ellen főleg az 1832-ki Unkiar- s kelessi-i orosz-török szerződés volt, melyben Törökország kötelezte volt magát, hogy birodalma lecsillapitására teendő minden intézkedést Oroszországgal egyetértésben tesz — tehát csak Oroszországnak volt joga Törökország ügyeibe elegyedni. Végre Ausztria, Anglia, Francziaország a szerződést aláirták — Poroszország kimaradt.

Oroszország a párisi szerződés nem sok pontját teljesité. Kars erődöt Terökországnak nem adta át, mert őrsége légbe röpité, az erdőt levágta és a fát Georgiába vitte. A karsi basaságot csak akkor üríté ki, mikor egy angol hajóhad jelent meg a Fekete tengeren. A bessarabiai határ soha se volt kiigazitva. Egyébiránt Oroszország azt a manövert, hogy a szerződést egyszerüen felmondja, már alkalmazta Poroszországgal szemben, mert 1821-ben felmondá az 1815. május 3-kán kötött kereskedelmi szerződést.

Ezek az adatok, melyekre szerző alapitja azon meggyőződését, hogy Oroszországgal szemben szigoruan kell eljárni.

E röpiratból főleg az kiemelendő, hogy éppen Anglia akarata folytán tétetett a szerződésbe azon pont, melyet most Oroszország felmondott. Ez figyelemre méltó a con... előestvéjén.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

[illegible] tárgyában készült törvényjavaslat ellen Szepesmegye feliratot intézvén a képviselőházhoz, köali ezen feliratot megyénkkel is, s kéri annak pártolását. A legőszintébb tisztelet s bizalom mellett is az igazságügyér törvényjavaslatát, mint a magán jogot sértő s az erdélyi birtokviszonyok közt béláthatlan kárt okozó intézvényt, ha az törvény erejére emeltetnék, egyátalában nemcsak nem pártoltuk, hanem felirtunk az országgyüléshez s kértük annak mellőztetését. Egyik jogtudósunk remek tollából került ki a béható és sokoldalu tárgyismerettel készült felirat, mely megérdemelné, hogy a nyilvánosságnak más úton is átadassék, azon okból is, mert alig hisszük, hogy ezen törvényjavaslat tervezése alkalmával oly egyének tanácsa is kihallgattatott volna, kik az erdélyi curiális telki viszonyok alapos ismeretével birnának. Mennyire örültek az igazságügyér erdélyi tisztelői azon minapában szárnyra kelt hirnek, hogy körükbe fogják tisztelhetni, örültek nem csak azért, hogy személyesen is tisztelhetik, de örültek főleg, mert vajmi sok van az erdélyi igazságszolgáltatás terén, a miről a közjó érdekében csakis személyes tapasztalás, látás és hallás után lehet megbizható tudomást szerezni.

(Vége köv.)

Maros-Vásárhely, december 28. 1870.

Hirlapi levelezőnek — ugy hisszük — kötelessége mindenek felett a száraz valóságot adni! Mindazért, hogy a hirlap hitelét ne csorbitsa, mindazért, hogy a megirt dolog menetével ismeretleneket tévútra ne vigye.

A „Magyar Polgár" Doroghi nevü levelezője ezen elvet dorongolta meg legközelebbről az irt hirlap 171-ik számában, midőn tudósitásában Marosszék bizottmányának gyüléséről oly tényeket hoz fel, melyek teljesen valótlanok.

Ugy hisszük nagy zavarba jönne tudósitó ur, ha meg kellene a bizottmány jegyzőkönyvéből mutatni azon pontot, mely alatt — a mint ő állitja — tárgyalásra kitüzetett, s egyik királyi biró B. K. által referaltatott a s z é k j ö v e d e l m i p é n z é n e k á l l a p o t a, vagy ha már értelmezni kellene: ezen sem általa, sem más által meg nem érthető kifejezést.

A szék jövedelmi pénzének állapotáról t. levelező ur! éppen ugy nem volt és azon okból nem volt a bizottmányon tárgyalás, mint a régi magyar törvényben a boszorkányokról, — azért t. i. mert a mint boszorkányok nem voltak, ugy ez a tárgy; a szék jövedelmi pénze is ugy nem létezik.

Honnan álmodhatta levelező ur ezen tanácskozás tárgyát, azt nem tudhatjuk; jó volna, hogy ha referálni akar, lenne ébren a gyülésen, s tanulná meg legalább azt, hogy mi a neve a tárgynak, miről a tanácskozás foly

Még ennél is kevesebb az, a mit kivánunk attól, ki a candidatusok neveit a közönséggel tudatni akarja, s ez az: hogy azon neveket, kivált hogyha csak 3-ból áll, jegyezze meg magának, hogy helyettök ne közöljen másokat.

Doroghi ur erre sem szánta el magát, s a „Magyar Polgár"-t kitevé annak, hogy lapjában valótlanság közöltessék. Ez azután indiscretio; mert az, mit Doroghi ur ir, hogy a három canditáltak egyike Vajna Gaspár volt, nem igaz! Candidálva voltak: Csanádi Béla, Jenei Dénes és Kövendi Gyula, — pedig Csanádi B. neve nem is olyan formán hangzik, mint Vajna Gáspáré — jele, hogy Doroghi ur nagyban superficialis tudósitó, s a lapnak nem nagy szolgálatot tud tenni.

A J. D. és G. s. v. közötti szóváltás is levelező agyán kivül sehol se történt meg. Szini referensnek megjárja, ha oly előadásról ir, melyen jelen nem volt, hanem már ezt a megyegyülésekre nézve nem ildomos alkalmazni.

A mi végre azon felkiáltását illeti, hogy az igazságszolgáltatás J. D kezében tétetett le, a volt üres ülnöki állomást illetőleg: ez igaz, még pedig 168 szavazatból 132 szavazattal. E tekintetben csak annyit jegyzünk meg, hogy levelező enyhitse fájdalmát azon elvitázhatlan igazsággal, hogy alkotmányos polgárnak kötelessége a többség akaratát respectálni.

Szoktassa magát édes Doroghi ur az alkotmányos élethez, s le yen szives máskor handabandája helyett a valóságot irni!

Marosszéki.

Észrevételek

a kolozsvári ügyvéd-egylet részéről a főméltóságu m. kir. igazságügyministeriumtól az urbéri s rokon birtokviszonyok rendezéséről a képviselőház elé terjesztett törvényjavaslatra.

Folytatás.

Talmács és a többi faluk népe mint vár- és határőrök — Castrensis miles, később plajás — teljesitették a bekeblezési oklevélben reájok tett kötelezettségeket az 1722-ki országos összeirásban ki van jelölve melyik falu, hány határőrt, hova köteles állitni; egy 1726-ki nyomozás is mint vár- és határőröket világosan emliti őket, a VII. birák még 1770-ben is a végvárak fenntartása kötelezettségének teljesitésével védik magukat a főhadivezérség s illetőleg a fiskus támadásai ellen. És igy e várak lakóit mint várkatonákat — Servientes Castri — az 1765-ben felállitott határőrség váltotta fel Ekkor a határok védkötelme ezekre ment át. E várakban és a hozzájuk várszolgálattal kötelezve volt falukban urbéri viszony ez ideig ki nem fejlődhetett. A várkatona, ki egyszersmind nemes — miles — szolga és jobbágy is egy személyben nem lehet.

Későbbi ennek eredete. Fennebb elő volt adva, hogy a legelső urbéri rendezés az ugynevezett „Bizonyos Punctumok" életbeléptetésével 1769-n történt. Az ezt megelőző évben a szász inspectorok a többek közt a Talmácsvár-hoz tartozó községeket is, azok irásheli tiltakozása ellenére ugy irták be a végbevitt összeirásokba, mint a kik földbért fizettek, de nem a koronának, hanem a szász VII. biráknak. Itt kezdődik e faluk lakóinak urbéressége, jobbágyi állapota. Ez egyoldalu összeirás létezése bizonyos, részletei ismeretesek, de a szász hatóságok felsőbb helyre soha be nem adták, hanem előforduló esetekben csak hivatkoztak rá, mint végrehajtott urbéri szabályozásra. Azonban minő jogi erővel bir egy ily munkálat, a dologismerő olvasó ebből megitélheti.

A fennforgó várakhoz tartozó falvak egyszerü lakói nem is látszottak észrevenni ez összeirás nagyfontosságu jövendő következményeit s polgári állásuk ez általi teljes megváltozását, különben alig ha tiltakozásukat nyomatékosabban nem teszik.

Azonban a főhadvezérségnek tudomására jövén az eset: ez panaszt emelt az iránt, hogy a szász VII. birák a László király bekebelezési királyi levelében meghatározott feltételeket nem teljesitik, az erősségeket nem tartják jó karban, még is a községek lakóitól maguk hasznára földdijjakat vesznek, s utoljára kéri, hogy a községek a királyi fiskusnak adassanak vissza. Az udvar azt rendelte, hogy a királyi közügyigazgató azért kezdjen pert. A szász nemzet 1770-n igazsága előmutatására= productióra idéztetett. A per tárgya e volt: „A szász nemzet a bekebelezett községek után fizesse meg a k. kincstárnak a föld-dijt, kamara-nyereményt=lucrum camarae, és más adónemeket azon törvényes indoknál fogva, mert László király oklevele a bekebelezett községeket a Királyföld lakóival egyenlőkké tevén: az ezekből bejöző hasznok is a k. kincstárt illetik" Ezen productiós per 1822 n dölt el, a hozott itéletet helybenhagyta az udvar is. Ez világosan mondja: „A királyi fiscus felperessége helybenhagyatván: itéletesen megállittatik, hogy a Királyföldön bejövő Census, *) kamara-nyereség és tized, a törvények értelmében a fiscust illetik, s ez itélet teljesedésbe vételni határoztatik."

Férhet-e kétség hozzá, hogy itt a Talmács várához tartozó községek földterületei királyföldiek, a lakók királyföld lakóinak itéltettek; mely itélet ha végrehajtást nyer vala, akkor az-1848-ki korszakot alkotó év Talmács fiók széket jobbágyi állapotban nem találta volna.

Az erdélyi főkormányszék levéltárában különböző időbeli s más meg más alkalmakkor költ nagy számu adatok tanusitják, hogy a talmácsi fiok szék községei sem a productiós per elején, vagy annak folyama alatt, sem azután jobbágy-létöket, semminemü személyes kézi munkával annyival kevesebbé robottal tartozásukat soha el nem ismerték, tehát azt sem, hogy a szász VII. birák a törvényhatósági hatalmon kivül hübéri jogot vagy bár mi hatalmat fölöttök gyakorolhattak volna; a kilenczedet névről sem ismerték, dézmát csak néhol s kivételesen fizettek, — a birtoklási dijt, taxát, csak a XVII. század utolsó felében b. Seeberg királyi biztossága után, s b. Bruckenthal kormányzósága idejében kényszer utján azon okból hozták szokásba, mert a nép kézi munkát egyátalában tenni nem akart; a taxán kivül a talmácsi udvarba és a szebeni tisztekhez vittek fát, pisztrangot, kapálásban, szénacsinálásban segitettek, főbb kötelességök azonban az volt, hogy a személyes várvédelem megszünése után a határszélen falunként 1. 2. 3. 4. fegyveres őrt, ugynevezett plájást tartottak és fizették sat. — De még a midőn ezeket tették is, László királytól nyert szabadalmaik értelmében ők magokat, sőt a közirományok is „birtokos polgároknak, szabad embereknek nevezik," a kik földhöz kötve nem voltak, birtokaikról rendelkeztek, azt gyermekeikre átruházták, eladták s cserélték, magok nevében pert folytattak, hivatalt viseltek, szóval: a jobbágyságnak főbb ismertető jegyei reájok soha alkalmazhatók nem voltak; épen ezért erdeik, mezőik, vizeik szabad haszuálatát, és a gyámkodás ürügye alatt reájuk erőszakolt föld-dij, taxa-fizetéssel, aratással és kaszálással nem terheltetésöket folytonosan kérték egész 1848-ig, elannyira, hogy e kérdés a kormányzás felsőbb közegeit folyvást foglalkoztatta a nélkül, hogy akár a gyéren tartott országgyülés, akár a kormányszék a panasz tárgyát megorvosolta volna.

(Folyt. követk.)

*) Ez alatt értve van a szebenszéki tiszteknek a falvaktól rendre beszolgáltatott pisztrang, fa, foldbér és napszám megváltási dij sat.

UJDONSÁGOK.

— **A király** e hó 7-én érkezik ismét Budára s kb. 8 napot fog ott tölteni, ezután ismét Bécsbe tér vissza. Február elejét Gödöllőn fogja ő felsége tölteni.

— **Az állami számvevőszék** hivatalnokai újév napján egy gyönyörü emléklappal lepték meg elnöküket G a j z á g ó S a l a m o n t. A küldöttséget Hosszu József tanácsos vezette.

— **A határőrvidéki** postatávirda- és tengerészeti ügy igazgatóságát a közös hadügyministeriumtól e hó 1-én vette át a magyar földm. ipar és kereskedelmi ministerium.

↔ **Vig farsangra** van az idén kilátás. A báljelentések egész hosszu sora fekszik előttünk, melyek mindenike sok élvezetet igér. Legutolsó dátumról megemlitjük, hogy a helybeli vasuti hivatalnokok is zártkörü tánczvigalmat szándékoznak rendezni.

— **Vasúti baleset.** Az első erdélyi vasúton m. hó 29-én a 3. számu vegyes vonat Berzova és Soborsin közt egy előlhaladó tehervonattal összeütközött, egy gép és négy teherszállitó-kocsi tetemesen megrongáltatott. Az utazók és a vasúti személyzet közül senki sem sérült meg, s a közlekedés sem akadt fenn.

— **A szinházi első** álarczos tánczvigalom csütörtökön január 12-én, a második kedden január 24-én fog megtartatni.

(r.) **Egy ügyvéd,** ki a corpus juris fénykorában nagyon keresett ember volt, közelebbről bizonyos elsőbirósági végzés ellen semmiségi panaszszal élt s beadványában többek közt ezeket hozza föl: „bölcs semmisitő szék! hogy igazságom annál jobban bizonyittassék, megemlittetik, hogy maga az általam kérdőre vont előadó is beösmerte, miszerint az ezer forintos paripa is botlik egyet, kérem tehát a nagy s z é k e t, monoja ki hogy az egé sz m é n e s i s b o t o l h a t és én helyeztessem vissza jogamba." O tempora, o mores!

↔ **Művészi csalás.** Egy fiatal, K.-Ferdinánd ezredbeli katona V. B., ki meglehetősen tudta utánozni a nőirást, egyik jó nevü divatárusnő nevében irt G. P. kereskedőnek, hogy adjon át küldött szolgálójának vagy 8 darab bársonyczipőt felprobálás végett, s csakugyan ezen cselédet P. aran[illegible]hez is elküldé le[illegible] mas nő nevében [illegible] ki ékszereket. A [illegible] helyt sikerült, s[illegible]k akkor jöttek nyo[illegible] illetőket fizetésre [illegible]liták föl. Csak a vél[illegible] tulajdonithatni, hogy [illegible]s a hatóság kezébe k[illegible]

— **1871 á[illegible]lis 30-án** lesz kétsz[illegible]annak, hogy Zrinyi és F[illegible]gepán Bécs-Ujhelyen, [illegible]dy Ferencz pedig Béc[illegible] lefejeztetett.

↔ **A leen[illegible]** spanyol király közele[illegible] hal da rab magyarorszá[illegible]ovat vásárolt sajit szigletére, Károlyifélékből [illegible]0 frton, melyek nár [illegible]országi szállittattak.

— **Adack[illegible]** kisasszony és **Horati Syr**[illegible] kocsolya tánczoso[illegible]k legközelebb Bécsbe[illegible] és Pest nagy tetszéssel m[illegible]dtek, holnap a szinhá[illegible]n fel fognak lépni.

— **Páris[illegible]** léghajózási tanfolyam[illegible] nyito[illegible] rue Gersonban az [illegible]yetem egyik termében. Az [illegible] sokat Hureau de [illegible]eneve tudor vállalta el

— **Egyete[illegible] küldöttekké** válasz[illegible] b e n s z é k: Witts[illegible]k l[illegible]készt, Brukner é[illegible] ügyvédeket; B r a [illegible]s ó v i[illegible]é k: Zaminer E[illegible] nöket, Brennerbe[illegible] Gyula és Arzt Mihály [illegible] K ő h a l o m s z é k: Kelln[illegible] jegyzőt és Rozsonday telkészt, — a v á r o[illegible] maga [illegible]ártner székbirót.

— **Bulyo[illegible]zkyn[illegible]** a nemzeti szinpadon Lecouvreur Adrienne [illegible]s Stuart Maria czimszerepeiben fog vendégszerepelni. [illegible] l a h á [illegible]t a pesti nemzeti szinházhoz szerződtették, az inten[illegible]ans kieszközölte, hogy debreczeni félévi kö[illegible]ezettség alól fölmentessék.

— **Új arat[illegible]-gép.** E[illegible]y amerikai gépész, Carpenter állitólag oly [illegible]ató-gépe[illegible] talált föl, mely a gabnát nemcsak levágja, [illegible]e meg is[illegible]öti s egy kisérletnél 3000 kéve közül csak 8—10 volt [illegible]osszul kötve. A gép napjában 15—20 h[illegible]ldat kép[illegible] learatni. Kissé amerikai szinü különben az egész hír.

* **Fényké[illegible]ezett hir[illegible]p.** Mivel a léghajóposta csak bizonyos su[illegible]ig fogad el [illegible]veleket és hirlapokat nem továbbit, a párisi[illegible] pedig még[illegible]s szeretnék tudatni a városon kivül levők[illegible]el viselt do[illegible]ikat, ujabb[illegible]an kicsinyitve lefényképeztetik [illegible] hirlapokat [illegible]ugy, hogy léghajópostai szállitásra alkalm[illegible]sakká válna[illegible] Egy oly [illegible]agyságu hirlap, mint a londo[illegible] „Times," f[illegible]ényképezve [illegible]tér egy közönséges 8-adré[illegible] levélpapir [illegible]gyik oldalára, ugyhogy két oldalt még m[illegible] közleménye[illegible] felvételére, a negyedik oldalt boritékul le[illegible]et használni.

— **Klipa[illegible]ovszki Ká[illegible]ly** erdőtanácsos m. k. osztálytanácsossá [illegible]s kolozsvári [illegible]szágigazgató[illegible]vá, ugyancsak a kolozsvár[illegible] jószágigazgatósághoz Sch[illegible]mel Samu titkárrá, Mangezius Mihály fogalazóvá; a [illegible]szágigazgatóság kerületéb[illegible] Fuchs, Szilá[illegible] erdőmesteré, Agota Alajos és Szomecz János pénztár[illegible]kká nevezt[illegible]tett ki. — A kolozsvári állami tanitó-képezd[illegible]ben a zene és ének, a rajz és szépirás tanitásával ideilenesen Söger Béla és Láposi Lajos bizattak meg.

— **Rothschild kisasszo[illegible]yok** mint irónők. Több berlini család, kik a Rothschild családdal rokoni [illegible] lékben állanak, karácsonyján Londonb[illegible]l, Rothsch[illegible] Antal báró két leánya tollál folyt müvet [illegible]aptak, [illegible] annál érdekesebb, mert t[illegible]eologiai fejtegetésekkel f[illegible] lalkozik, A két nővér [illegible]mben az „Ur[illegible] és Thu[illegible] mim"-ot, a főpap mellkött tevé tanulmán[illegible] tárgyá[illegible] A mü angol nyelven v[illegible]rva, s a Rothschild nővér[illegible] most németre is le akarjá[illegible]rdittatni.

— **A Pauli-pár,**[illegible]nt halljuk, tavass[illegible] lerándu[illegible] Kolozsvárra, s nehányszöl fog lépni.

— **A vasárnap[illegible] uralkodni** 187[illegible] fölött [illegible] pedig ünnepnapokban [illegible] szenvedünk hiá[illegible] Ritka jelenség, hogy egy év v[illegible]nappal kezdődjék, ugyanilyennel végződjék mint [illegible]ostani Ennek folyt[illegible] 53 vasárnapunk lesz, n[illegible] az évnek 52 hete van. A papoknak tehát ez évbegygyel több beszédet kell tartaniok, a mesterembe[illegible]ek pedig azért mégis csak a rendes számu „kék hét jük lesz Az egyes [illegible]ónapok közül január, április, [illegible]ius, october és dece[illegible]bernek lesz öt-öt vasárnapja.

Tulajd. és felelős [illegible]rkesztő: **Sándor József.**

Hirdetések.

Hivatalos.

Sz. 6211—1870. tanácsi. (8) 1—3

Haszonbérleti hirdetmény,

Kolozsvár sz. kir. városa jogtulajdonát képező következő javadalmak u. m.: a) a piaczi vásár- és szemet vám vételi jog, mely kiterjed az egész bel- és külvárosi piaczokra, s mind azon utczákra, a hol bármi féle czikk eladás végett kiállittatik, és a mely joghoz csatolva van a barom utleveleknek városi hatósági felügyelet alatt leendő kiadásáért befolyandó jövedelem használata is, b) a hid és kapuk vámja vételi joga, c) az idegen bor és pálinka s egyéb szeszes italok béhozatala után járó dijak vételi jog, végre, d) a korcsolyásság haszonvételi joga mind együttesen, egy haszonbéri tárgyat képezőleg, a képviselő közgyülés 163 - 1870. számu végzése, s a főméltóságu m. kir belügyministériumnak 21,643—1870. szám alatt kelt jóváhagyó rendelete következtében, három egymás után folyó évre, vagy is 1871-ik évi január 10-től 1873-ik év december utolsó napjáig bezárólag terjedő bérfolyamra határoztatván bérbe adatni; az árverezés a város házanál az emeleten lévő 4-ik számu teremben a jövő év január 10-ik napján d. e. 10 órakor fog megkezdetni s azon délután folytattatván estvéli 6 órakor bezáratni.

Ezen árverésen megjelenni a bérvágyók oly figyelmeztetéssel hivatnak fel, miszerént:

1-ör: Az évi bér felkiáltási ára 30000 o. értékü forintban állapittatott meg azon okból, mivel a főméltóságu magy. kir. belügyministerium fennidézett magas rendeleténél fogva megengedte, hogy a piaczi vásár szemét vám ugy a hid és kapuk vámja dijszabályzata legnagyobb részben a mostani drágasági viszonyokhoz képest felemeltessenek.

2-or: Bérvágyók kötelesek az árverezés kezdete előtt, a fölkiáltási ár 10%-toliját 3000 (háromezer o. forintot bánatpénzül az árverező bizottmány kezeibe letenni, mely a legtöbbet igérőtől a kötelezett biztósiték kiállitásáig s ennek a községi képviselet által lett elfogadásáig minden kamatozás nélkül vissza tartatik, a többi árverezőknek pedig az árverezés béfejezése után vissza adatik.

3-or: A legtöbbet igérő köteles az árverezés befejezése után azonnal a biztositásul kellető egy egész évi haszonbérnek akár készpénzben, akár börzei árfolyam szerinti egyenértékben elfogadandó, állam papirokbani lefizethetéséről akár pedig egy terühnélküli és igy első helyre telekkönyvileg betáblázható e városi fekvő birtok leköthetéséről magát az árverező bizottmány előtt hitelesen igazolni.

4-er: A többet igérés által megállitandó, a tanács és képviselet által elfogadandó évi haszonbér összeg 12. (tizenkét) egyenlő havi előleges részletben fog a városi házi pénztárba bérlő által befizettetni.

5-ör: Az irásbeli ajánlat utján árverezni óhajtók is kötelesek ajánlataikba a felkiáltási ár 10%-toliját betenni, ily irásbeli ajánlatok azonban csak is a szóbeli árverezés megkezdéséig adathatók be, s fogadtatnak el.

6-or: Akár szoval, akár irásbeli ajánlatok utján árverező bérvagyók azon körülményt, hogy a tanácsi előadói hivatalnál eleve is látható e tárgybeli szerződés minden pontjait, valamint a táriffákat is olvasták, jól megértették, s magukat ezeknek teljesen alávetik, jegyzőkönyvileg elösmerniök kell.

7-er: A szobeli és irásbeli legmagosabb igéreti összegek egyenlősége esetében, a szoval nyilvánosan tett igéret birand előnnyel és érvénnyel az irásbeli igéret ellenében és fölött.

8-or: A vasuton ide szállitott terhek után veendő ugynevezett kövezeti vám, ezen haszonbér tárgyát nem képezi, mert az a házi pénztár javára a vasuti igazgatóság által külön fog kezeltetni.

9-er: Bérlőnok a vám-vétel ellenőrzésére meg lesz engedve ellenőrző bódékat felállitani, azonban hogy azok mely helyen legyenek felállitva azt a kebli rendőrség fogja kijelölni, — a hidelvi nagy hidnál az ellenőrző bódé felállitása a vasut által okozott nagyobb forgalom s közlekedés könyebben lehetővé tétele tekintetéből semmi esetre se lesz megengedve, azonban e vonalon is gondoskodva leend az ellenőrzésről.

10-er: Az árverezési vagy haszonbér szerződési általános feltételek és dijszabályok (tariffák) az árverezés ideje előtt is megtekinthetők, a városháznál emelet 8-ik szám alatti irodában, de az árverés napján is — - az árverés megkezdése előtt felolvastatni, részint áttekintés végett közre bocsáttatni fognak.

Kolozsvár sz. kir. város közigazgatási tanácsától december 30-án 1870.

Nem hivatalos.

Házasságokat közvetit egy engedélyezett Iroda. Rérmentes ajánlatokat B. R. alatt [illegible]kr. me[illegible]klése mellett átsál[illegible]tatja az ügökség [illegible]dán, vizvárosban[illegible]on 35. sz. a. Imelete[illegible] (2) 1

Ké[illegible] ki[illegible] orgona

(Ha[illegible]onium)

temp[illegible]mba[illegible]s használha[illegible]

egy 300 [illegible]sik 200 frton

készpé[illegible] fizet[illegible] mellett kapható

D[illegible]mjé[illegible]ászlónál

Kol[illegible]vártt,

hol bécsi[illegible] zongorák

is folyv[illegible]aphatók.

(6) 1—3

Nyavalyatörésben (Fallsucht) sz[illegible]edőket levél általi úton gyógyit a nehézkór valódi orvosa **Dillisch O. Berlinben,** jelenleg Louisenstrasse Nr. 45. Eddigel[illegible]0-nál több nyavalyatörőst gyógyitott meg. (9) 5/1 -156

[illegible] János örökoseinél Kolozsvártt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.